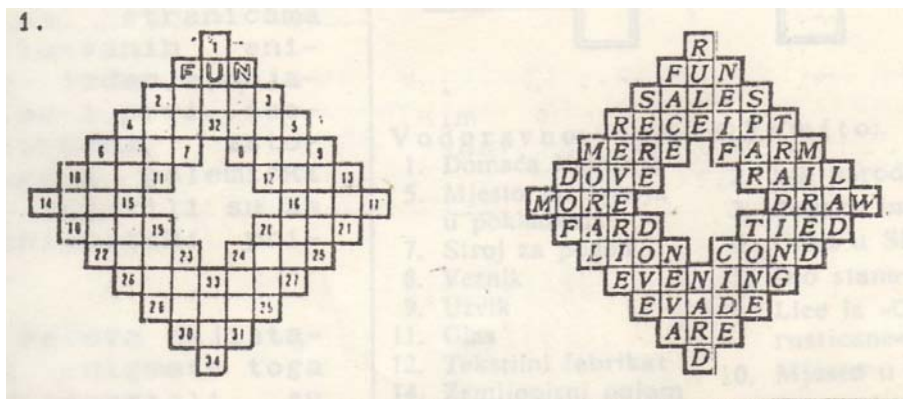

RAZMIŠLJANJE UZ STOGODIŠNJICU SAVREMENE UKRŠTENICE

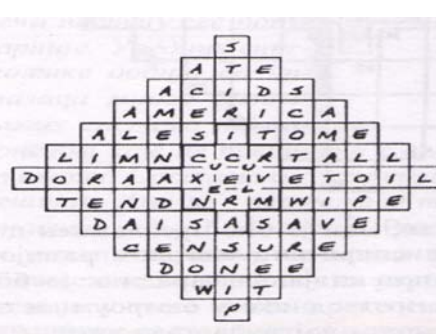
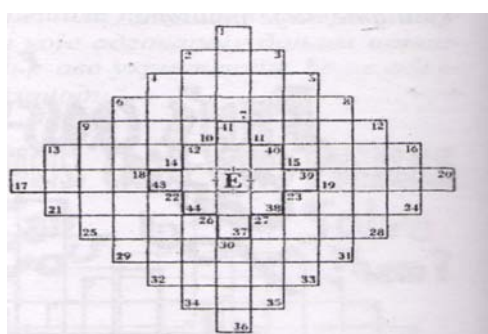
Ove godine se prisjećamo izlaska prve savremne ukrštenice. Da bi se što bolje informisao pokušao sam potražiti što više podataka o "kraljici zagonetki". Napisano je mnogo toga, ali se pogledi na prvu ukrštenicu puno razlikuju. Izabrao sam dole navedenu literaturu koja se mi je činila najkompletnija. Želio bih napisati svoje mišljenje u vezi prve savremene ukrštenice. Mnogi napisani komentari su površni, jednostrani i puno je nedoslednosti, sa takim viđenjem istorije ukrštenice se ne slažem. Pisanje o ukrštenici je počelo po prvoj Vinovoj ukrštenici 21.12. 1913 i objavi knjega sa ukrštenicama.

Tvrditi, da prije nisu postojale ukrštenice, i da su sve ukrštenice do tada samo magični kvadrati, tu tvrdnju je teško prihvatiti. Sve na našem planetu je imalo svoj razvojni put od skromnih početaka, punih nedostataka i nedorečenosti, do današnjih dana, to važi i za ukrštenicu. Tvrdnja da je moderna ukrštenica nastala sa CRNIM poljem je realnost, ali Vinova prva ukrštenica nema crnoga polja. Ta ukrštenica, ustvri lik, je verovatno nastao kao i neke prethodne ukrštenice, sasvim slučajno. Vin je tek kasnije svatio funkciju bele rupe u svojoj ukrštenici te je ukrštenicu sa pravim crnim poljem objavio tek 31. 5. 1914.

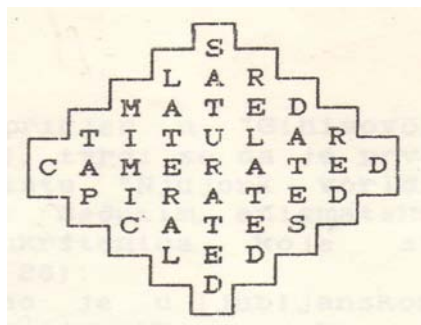
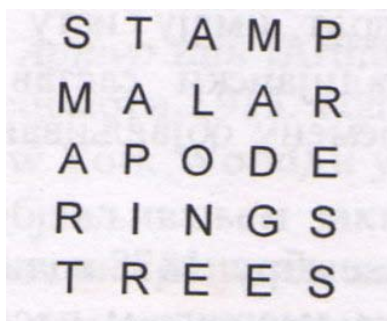

Da rupa u liku dijamanta nije crno polje, je samo rupa, bela praznina, je slikovito najbolje prestavio Hari Kliver iz Montreala, on je u 13. broju iste revije 15. 3. u tu rupu ukomponovao ukrštenicu sa konačnim rešenjem

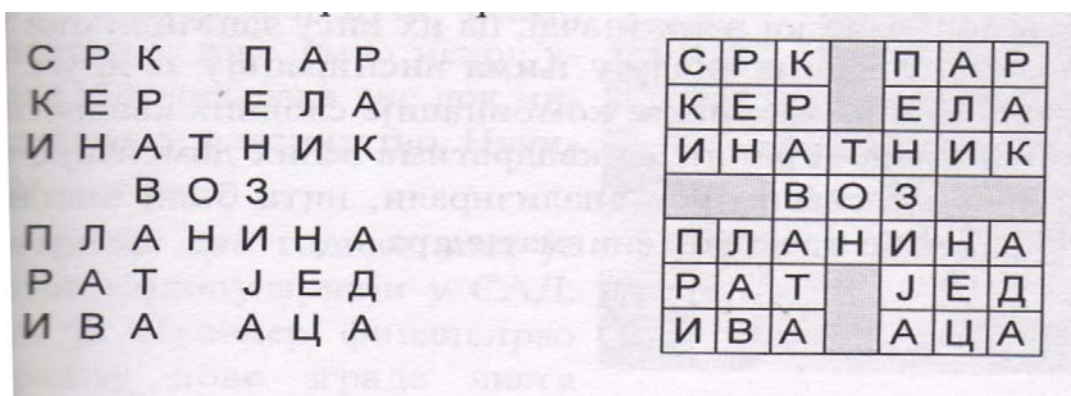

I Vinova prva ukrštenica ima nekih nedostataka, kao što su ih imale i ukrštenice pre njegove, dupliranje istih reči (dove), nelogična obročanost, opisi u jednom redu, bez vodoravno i uspravno.

Crno polja su ukrštenici omogućila veću fleksibilnost, veće i raznovrsnije likove sa više reči vodoravno i uspravno. Da su pre Vinove ukrštenice postojale korektnije ukrštenice bez crnog polja, koje su imale i različito duge reči, otkrio ih je Vili Šorc, vidi se iz sledećih primera (slika 4,5).

Ukrštenica koju su zvali povezani magični kvadrati ima sve elemente moderne ukrštenice, nedostajala je samo mreža. U toj ukrštenici prazna polja možemo smatrati za crna polja, u jedan vodoravni i uspravni red mogu se uvrstiti dve reči, reči su različitih dužina, sve reči u ukrštenici se međusobno ukrštaju, sve vodoravne i sve uspravne reči su različite. Zašto ta ukrštenica nije ukrštenica? Dali bi bilo koji enigmata danas, za ukrštenicu 7x7 bez crnih polja rekao da je to magični kvadrat? (sl.6)

Možda je ovo prilika da se ujednače kriterijumi i da se uvažava nastanak i razvoj ukrštenice sa svim salabostima, koje zahteva novi nastanak, takođe i ukrštenice koje su nastale iz magičnih kvadrata i nemaju crnih polja, na jednoj strani i savremenih ukrštenica, koje imaju crna polja.

Jedna od mogućih definicija mogla bi biti i ova:

Magični kvadrati su mrežaste zagonetke, koje imaju vodoravno i uspravno jednake (iste) reči. Danas imamo više magičnih likova koji nisu kvadratnog oblika (ugaoni, štit, lampion, zvezda...)

Ukrštenica je mrežasta zagonetka koja ima različite vodoravne i uspravne reči.

Ukrštenice koje su nastale pred 31.5.1914 možemo nazvati prve (davne) ili stare ukrštenice, kasnije nastale pa moderne (savremene) ukrštenice. Koliko je meni poznato je najstarija ukrštenica objavljena na nemačkom jeziku u ljubljanskoj reviji Ilirski list br. 35, 31. 8. 1833 (sl.7, otkrio je Bruno Gričar)

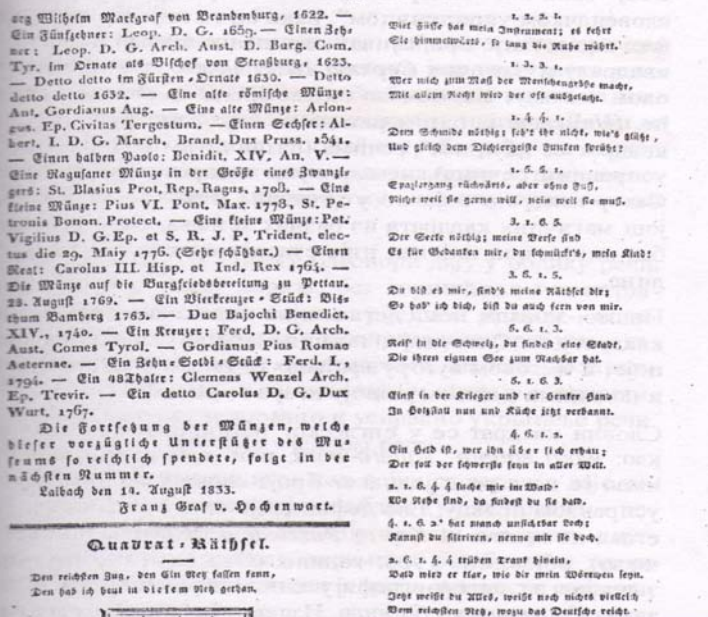
Prva moderna ukrštenica ipak je Vinova objavljena 31. 5. 1914. Tako je Amerikancima kao i Vinu ostao primat PRVE MODERNE UKRŠTENICE, samo da se datum jubileja pomakne za nekoliko meseci.

1. Barcellos Ximenes Sergio: Historia das Palavras Cruzadas
2. Živomir Jevtić: Razonoda uz ukrštene reči
3. Radislav Marinković: Ogled o najstarijim ukrštenicama
4. Zagonetač Bjelovar
5. Živomir Jevtić: Priča o slovnim kvadratima

Samstag den 31. August 1882

G e b e t. Hain's Verseit und Gegenstand.

Wie sechs Buchstaben sind zwölf Wörter drin,
und alle deutsch, und alle gut von Sinn;
und jedes heißt Du gleich Polypen um,
Vier-bläuen, was sie sind, acht ändern um.
Doch zwei von diesen sehen Krebser an
im linken Ohr, was ich nicht bläuen kann.

Redacteur: Dr. Fab. Heinrich. Verleger: Ignaz A. Edler v. Kleinmayr.